

Гроші, фінанси та кредит

УДК 658.15012

Вергун Антоніна Миколаївна

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та ФФЕБ

Київський національний університет технологій та дизайну

Данилюк Віктор Володимирович

студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Antonina Verhun

Ph.D. in Economics

Kyiv National University of Technology and Design

Viktor Danyluk

Student

Kyiv National University of Technology and Design

ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК

НАПРЯМ ПРОТИДІЇ ЗАГРОЗАМ

ДИАГНОСТИКА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ПРЕДПРИЯТИЯ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ

УГРОЗАМ

DIAGNOSIS ECONOMIC SECURITY AS THE DIRECTION

COUNTERS THREATS

Анотація: Досліджено структуру основних функціональних елементів і напрямів забезпечення економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека, загрози, діагностика економічної безпеки підприємства.

Аннотация: Исследована структура основных функциональных элементов и направлений обеспечения экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность, угрозы, диагностика экономической безопасности предприятия.

Abstract: The structure of the main functional elements and areas to ensure economic security.

Keywords: economic security, threats, diagnostics of economic security.

Сучасні умови господарювання вимагають зростання ролі ефективного управління фінансовою та економічною діяльністю підприємства. Така ситуація зумовлена тим, що фінансово-економічна діяльність формує фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності підприємства, впровадження інновацій, підвищення конкурентоспроможності продукції та забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Фінансово-економічна діяльність підприємства здійснюється з урахуванням умов зовнішнього середовища, якому притаманне зростання рівня динамічності і невизначеності, що викликані трансформаційними, інтеграційними та глобалістичними процесами. Можна стверджувати, що зростання рівня невизначеності насамперед пов'язане з посиленням конкуренції на певних товарних ринках, скороченням тривалості життєвого циклу продукції, інфляційними процесами, відсутністю розвиненого сектору доступного підприємницького кредитування, зниженням ділової активності фондового ринку та реструктуризацією власності стратегічно-важливих галузей національної економіки тощо [1].

Теоретичні засади фінансово-економічної безпеки вивчали такі вчені, як О.А. Грунін, Р.А. Кириченко, Н.І. Лохомова, В.І. Мунтіян, О.Ф. Новикова, Г.А. Пастернак-Таранушенко, І. О. Тарасенко, А.Г. Шаваєв, Л.Г.

Шемаєва. На практичному рівні проблема управління фінансово-економічною безпекою підприємства, методи та алгоритми і її забезпечення були якнайповніше розкриті у роботах таких вчених, як І.А. Бланк, А.В. Козаченко, С.В. Кавун та В.С. Пономаренко.

Ряд науковців зосередили свою увагу на такому інструменті управління фінансами і фінансовим станом підприємства, як його діагностика. Так, А. П. Градов [2], В. А. Забродський [3], Б. Колас [4], М.З. Піх [5] розробили власні методологічні підходи до визначення діагностичного циклу, складу і кількості його етапів. Проте, питання економічної діагностики як наряду протидії загрозам недостатньо висвітлено в працях науковців.

Однією з найважливіших умов підтримування підприємства в стані економічної безпеки є наявність організаційної структури управління, здатної пристосовуватись до змін зовнішнього середовища, в якому функціонує підприємство, а також мати механізм протидії загрозам, які виникають. Така адаптивність структури може бути досягнута, по-перше, сегментацією елементів зовнішнього середовища і виокремленням у структурі управління груп структурних елементів, відповідальних за адаптацію, і, по-друге, регламентацією напрямів і форм взаємодії таких груп.

Крім змушеного реагування на зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищах, господарська система та її організаційна структура мають змінюватися внаслідок ринково зумовленої потреби у постійному оновленні продукції, що в більшості випадків вимагає засвоєння нових інноваційно-технологічних процесів. У результаті цього істотно змінюються початкові зв'язки між структурними підрозділами, що призводить до неспроможності керівництва визначити реальні причини недостатньої ефективності управління і порушення економічної безпеки господарської системи [5].

Вирішити дану проблему можливо за допомогою періодичної діагностики існуючої структури управління з подальшою реорганізацією її у разі потреби (рис. 1).

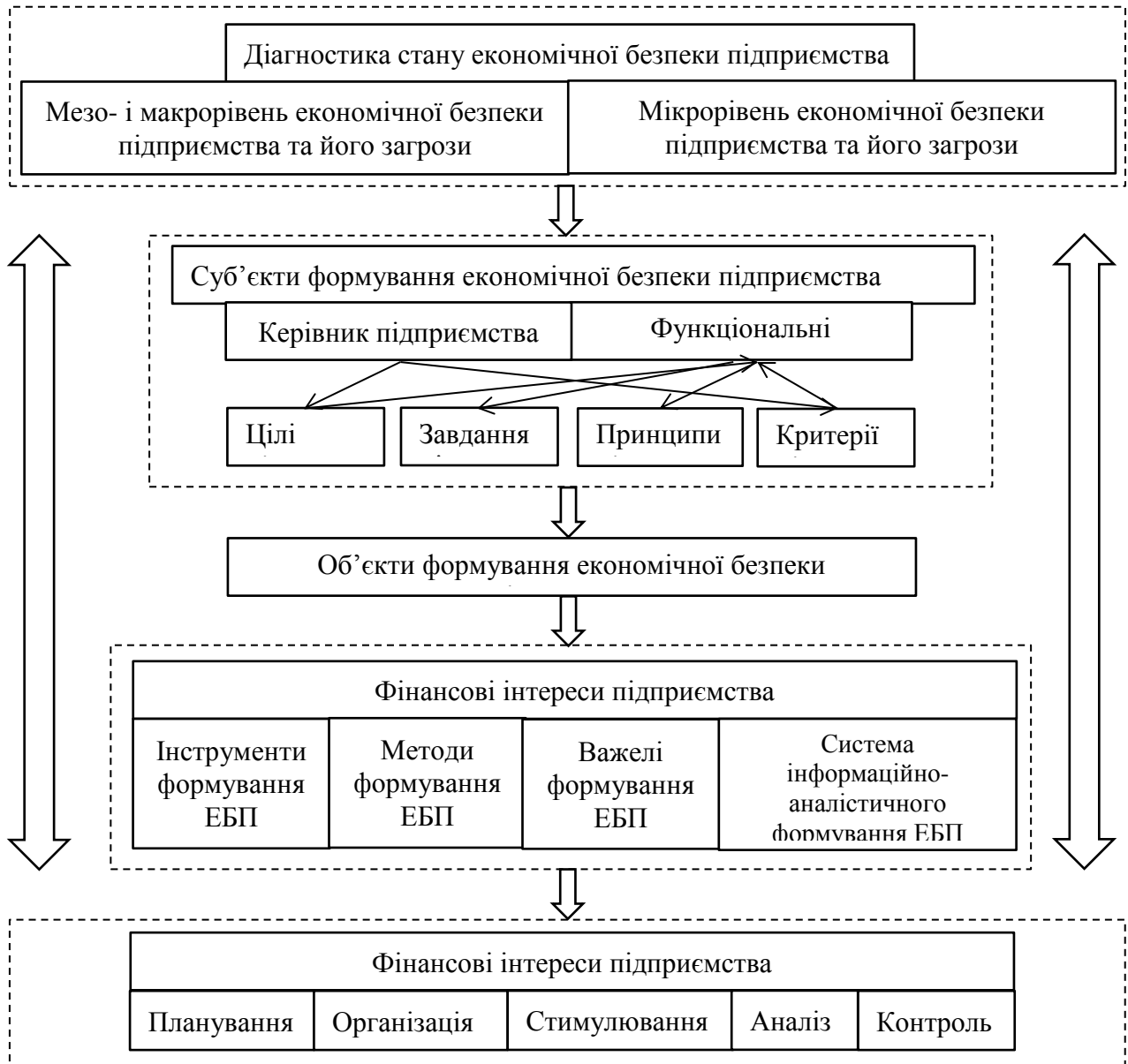

Рис.1. Діагностика економічної безпеки підприємства як напрям протидії загрозам

У процесі діагностики встановлюються різного роду суперечності, які виникають між сформованою структурою управління і процесом виробництва, виявляються причини, які гальмують хід виробництва, а

також ті елементи системи управління, стосовно яких необхідне і можливе проведення заходів з удосконалення.

Виходячи з рисунку основоположним в економічній безпеці підприємства є напрямки протидії загрозам при залученні суб'єктів і об'єктів формування економічної безпеки та виконанням їхніх функцій, а саме:

- здійснення системного моніторингу діяльності підприємства, своєчасне виявлення та ідентифікація загроз;
- усунення неплатоспроможності;
- підтримку нормального рівня фінансової стійкості;
- мінімізація наслідків кризи.

Підприємство повинно постійно проводити діагностику свого фінансового стану і факторів зовнішнього середовища. На базі цієї діагностики виявляються ранні ознаки розвитку кризи, проводиться моніторинг та ідентифікація кризи та фінансового стану підприємства. Може також застосовуватися прогнозування ймовірності банкрутства. Це завдання вирішується на всіх стадіях циклу діяльності підприємства і при будь-яких його станах.

Виходячи з діагностики економічної безпеки підприємства як напряму протидії загрозам для зміцнення економічної безпеки підприємства наступними необхідними функціональними елементами повинні бути (рис. 2):

- захист матеріальних і фінансових ресурсів;
- фізичний захист персоналу та ефективне його управління;
- захист інтелектуальної власності;
- захист інформаційних ресурсів.

Враховуючи те, що основними функціональними елементами економічної безпеки підприємства є трудові, матеріальні, фінансові та

інформаційні ресурси підприємства, необхідно сформувати, власне, і основні напрями забезпечення [5, 6].

Рис.2. Структура основних функціональних елементів і напрямів забезпечення економічної безпеки підприємства

Безпеки, які будуть виконують відповідні підсистеми системи економічної безпеки підприємства:

- підсистема забезпечення безпеки майнового комплексу підприємства;
- підсистема забезпечення безпеки використання інтелектуальних та трудових ресурсів;

- підсистема забезпечення захисту фінансових ресурсів підприємницької структури;
- підсистема забезпечення захисту інформаційних ресурсів підприємства.

При цьому ефективною може бути тільки комплексна система безпеки, організована відповідно до чинного законодавства, яка буде поєднувати в собі наступні заходи:

- фізичні – створення безпеки для доступу до майна, яке охороняється, грошових коштів, інформації;
- адміністративні – введення відповідного режиму роботи підприємства, створення служби безпеки;
- економічні – заходи матеріального стимулювання, фінансування заходів безпеки;
- технічні – використання технічних засобів та системи охорони;
- програмні – використання сучасних інформаційних технологій, баз даних, систем захисту від несанкціонованого доступу до них;
- морально-етичні – заходи морального впливу, виховна робота, розробка кодексів поведінки, створення атмосфери корпоративного духу, партнерства однодумців.

Література

1. Тарасенко І. О. Використання системного підходу до управління фінансовою безпекою підприємства / І. О. Тарасенко, А. М. Вергун // Науковий вісник «Фінанси, банки, інвестиції». – Сімферополь, 2014. – С. 6-11.
2. Экономическая стратегия фирмы / под ред. А. П. Градова. – СПб.: Специальная литература, 1999. – 589 с.

3. Забродский В.А., Кизим Н.А. Диагностика финансовой устойчивости функционирования производственно-экономических систем / В. А. Забродский, Н. А. Кизим. – Х.: Бизнес Информ, 2000. – 108 с.
4. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятий. Проблемы, концепции и методы [пер. с франц]. – М. : Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 576 с.
5. Піх, М. З. Формування економічної безпеки підприємств харчової промисловості : автореф. Дис.. канд. екон. наук : 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Піх Марія Зіновіївна. - К., 2016. - 24 с.
6. Вергун А. М. Диагностика рівня фінансово-економічної безпеки підприємства / А. М. Вергун, М. М. Савченко, І. О. Тарасенко // Міжнародний науковий журнал. – 2015. – № 2. – С. 23-27.